

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

címzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; Berde **Aron**, Szabó **Sámuel**, Szentgyörgyi **József**, Vörös **Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Mit kell szem előtt tartani a szarvasmarhák takarmányozásánál? Erdélyi Károly. — A gazdasági kongresszus memoranduma. — Hővezetés. Ebner Sándor. — Egyleti mozgalmak: Vál. ülés 1879. dec. hó 1-én. — A tyúk téli tojásának előmozdítása. — Értesítés a ragályos betegségekről. — Vidéki gazdasági tudósítások: N.-Doba, Sz.-Udvarhely. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Mit kell szem előtt tartani a szarvasmarhák takarmányozásánál?

Az állattenyésztés és tartás jövedelmező volta a gazdaságban kétségkívül nagy részt attól függ, hogy a gazda birtokában van-e a kellő szakértelemnek s alkalmazza-e üzletében szorgalmasan a tudomány és gyakorlati élet által megállapított s helyeseknek bizonyult ide vágó elveket. Azon általános szabályok, melyeket a gazdának a szarvasmarhák takarmányozásánál szem előtt kell tartani, a következők:

1.) A táplálás legyen egyenletes, úgy a már egyszer megállapított etetési időt, valamint a nyújtandó adagokat tekintve. Micsém képes az állatok egészségét annyira aláásni és ez által a jövedelmet csökkenteni, mint a rendtelenségek a takarmányozásban és gyakori eltérések a már egyszer megállapított etetési idő- és adagoktól. Legcélszerűbb három etetési időt állapítani meg a nap 24 órájában és pedig akként, hogy az első etetési időt reggeli 4, a második déli 12, a harmadik este 8 órára esik.

2.) Legyen a táplálás dús. E végből azonban bő takarmánykészlettel kell rendelkezünk; azt pedig tetemes pénzkidrás nélkül csak a kiterjedtebb takarmány termesztés által szerezhethetjük be. Nagyon találók erre vonatkozólag egy tekintélyes gazdák következő szavai: „A marhát dúsán tápláló gazda takarékos és jövedelmes gazdaságot folytat; ellenben az, ki állatának vékony és silány táplálékot nyújt, pazarol és hátralel megy üzletében.” Ez utóbbinál azután a marha nem is egyéb, csak szükséges rossz, mely csupán azért tartatik, mert nélküle a gazdaságot folytatni nem lehetne.

3.) Dús táplálás mellett nemcsak arra kell ügyelni, hogy az állatnak adandó napi adagban a kellő mennyiségű táptartalom meglegyen s hogy abban a légenyűs és légenyűkűli alkatrészek megfelelő arányban foglaltassanak; hanem azt is szem előtt kell tartani, hogy a napi adag térfogata és súlya ne legyen nagyobb mint a mennyit az állat minden nehézség és megerőltetés nélkül felvehet. Azonban igen kicsiny térfogattal se birjon az adag; mert az, habár a kellő tápmennyiség benne foglaltatnék is, a gyomor falaira ingert gyakorolni nem bírván, az állat éhen maradna s a takarmányozás nem vezetne a kívánt eredményhez. Különösen a tehéneknek télen és a hizó marhának tanácsos adni megfelelő arányban keverve a következő takarmánynemeket: száraz szál as takarmányt, nedvdús gyöknyővényt (pl. répát) vagy gazd. gyári hulladékot (szeszmoslékot) és tömény szemestakarmányt. Szóval a főfigyelem arra fordítandó a takarmányozásnál, hogy a szükséges tápmennyiséget tartalmazó adag megfelelő térfogattal is birjon, miszerint az által a szarvasmarha igen tágas bendője jól kitöltessék; mert ellenkező esetben az állat uincs kielégítve és kellőleg nem is emészt. Ha pl. egy 340. klgr. élősúlyú tehénnek 12 klgr. széna helyett ennek megfelelő tápértékű, tehát körülbelöl 3.5—4.5 klgr. szemestakarmányt adnánk napi adagul, a tehén nem érezné magál jól, mert bendőjét nem tölthetné meg s éppen ezért még a kérődzéssel is felhagyna.

4.) Nagyon ügyelni kell továbbá arra is, hogy egyik takarmány nemről és takarmányozási módról a másikra az átmenet gyorsan ne történjék. Minél lassabban és fokozatosabban eszközölteik az átmenet, annál jobb; főleg azon esetben, midőn egyik takarmány nem a másiktól nagyban különbözik. A takarmányozásnak az időjárási viszonyok külbefolyásaival is megegyezőnek kell lenni, kiváltképen tavasszal és ősszel. Célyszerű a takarmányozást a silányabb anyagokkal folytatni, nehogy a marha kezdetben a jobb takarmányhoz szokván, később a kevésebbé jót megvesse s ez által a haszon csökkenjen.

5.) Végül megjegyzendő, hogy a takarmányozásnál a tisztaságra kiváló gondot kell fordítani, ez lévén az állatok tenyésztésének egyik főkövetelménye. A jászolok, valamint általában a többi etető edények is minden etetés után gondosan megtisztítandók, főleg azon esetben, ha penészedésre, rothadásra vagy savanyodásra hajlandó anyagokat takarmányozunk.

Erdélyi Károly.

A gazdasági kongressus memoranduma.

A képviselőház közgazdasági bizottsága a II. orsz. gazd. kongressus emlékiratát a következő pontozatokban fogja tárgyalni:

1. Gazdálkodásunkban országos reformra van szükség. Ez alapon ajánlatik egy „önálló földművelési miniszterium” illetőleg mostani viszonyainknak leginkább megfelelő „közgazdasági miniszterium” felállítása. Ennek létesítése végett, a posta és távirdaügyek vezetése kivételével a jelenlegi miniszterium hatásköréből, a közmunka- és közlekedési miniszterium kezébe helyeztetnék át; a posta és távirda egyesítése mindenesetre gyorsabb megoldást érdemelne.

Ellenben az „önálló földművelési miniszterium”, illetőleg „közgazdasági miniszterium” az állami és közalapítványi birtokok s az összes állami és közalapítványi erdők kezelésének és rendezésének teljesítésével lenne megbízandó.

2. A közgazdasági miniszterium munkatársul és szakkérdésekben tanácsadóul birhatná a „mezőgazdasági államtanács”-ot, mely az ország különböző vidékeinek viszonyaival teljesen ismerős gazdák és a gazdasági tudomány minden ágából kiszemelt szakértőkből lenne összeállítandó. E tanács hivatva lenne a közgazdasági miniszter által elébe terjesztendő tervezetek, indítványok felett véleményt és javaslatot adni és az ország gazdasági szükségéből merített önálló indítványokat tenni.

A tanács tagjai, kivéve a tanács jegyzőjét, fizetésben nem részesülnének.

3. Az országos értekezlet elhatározta, hogy minden megyében egy gazdasági egyesület létesítendő, de egyszermind ki is mondotta, hogy azok szervezetének teljes megváltoztatásával azok fentartási költségeiben — úgy, mint az az 1868. VI. t.-cz. által a kereskedelmi és iparkamarákra szerveze van — a gazdasági egyesület területén levő minden földtulajdonos egyenes földadó forintja után fél ($\frac{1}{2}$) krajczár maximumjával vesz részt.

Az ekként ujonnan létesítendő „gazdasági kamarák” lesznek a közgazdasági miniszterium legmegfelelőbb, valóban hivatott és életképes közegei.

4. Gazdaságvitelünk rendszerváltozásának és az elértéktelenedés veszélyével fenyegető gabnatermelés teréről a hustermelés mezejére való átlépésnek, szóval az állattenyésztés erősebb és fokozottabb mérvben leendő felkarolásának szüksége elismertetvén, a gazda-értekezlet egyik legfőbb óhajaként nyilvánította, hogy a marhatenyésztés emelésére szánt évi dotatió, félretéve a szűkkeblű fiskális szempontot, évről-évre fokozatosan és oly mértékben emeltessék, hogy

általa az e téren észlelhető bajok és hátrányok a lehető legrövidebb idő alatt orvosolhatók legyenek.

5. Az orsz. gazdaértekezlet elkerülhetlenül szükségesnek tartja, hogy minden eszköz igénybe vételével is, mielőbb legalább egy, a magyar állam befolyása alatt levő, Magyarországot a külföld nyugoti piaczaival összekötő vasutvonal megszerzettessék.

6. A vízi-utak létesítésére rendszeres terv készítettvén, jelszóul vétessék az egyedül biztos elv, a „saját területünkön a saját tengerünkre”; első sorban minél előbb létesítendő, kiépítendő lenne a dráva-eszék-károlyvárosi csatorna.

7. Az országos értekezlet szükségesnek vélte, hogy az ország több pontjain, különösen a fővárosban s az ország határaihoz közel fekvő azon városokban, melyek gyűjtő helyekül alkalmasak, a kereskedés és forgalom előmozdítására s emelésére közraktárak állíttatnak fel s hogy az illető szakminiszterek utasíttatnak, hogy ily közraktárak legalább Budapesten és Fiumében a lehető legrövidebb idő alatt felépíttessenek.

8. Hangsúlyoztatik a gabona és hus kivitel biztosításának legfőbb fontossága és sürgőssége, valamint azon óriási veszteség, melylyel a Németország által e tekintetben különösen és első sorban ellenünk életbeléptetett intézkedések járnak.

Azon reménynek adatik kifejezés, hogy a német birodalommal legközelebb ujonnan megkötendő kereskedelmi szerződésben érdekeink kellőleg óva, a magyar gazdák sérelmei valahára orvosolva leendenek.

Erős és becsületes vámszövetkezet volna a német és osztrák-magyar anyagi viszonyoknak megfelelő.

Létesítendő lenne egy „talajjavítási s birtokfelszerelési”, valamint „marhatenyésztési” alap, ezek együttvéve képeznének egy méltó „országos közgazdasági” alapot.

10. Azon kívánat fejeztetik ki, hogy a nyers terményeink értékesítésére határozott káros hatással levő külföldi intézkedések ellen megfelelő torló, prohibítív intézkedések életbe léptetessenek.

11. Szükségesnek tartatik az 1874. XX. trvcz. 11. és 13. §§-nak módosítása és pedig olykép, hogy ha a nevezett (oroszromán) tartományok bármelyikében, határainktól bármily távol is kitor a marhavész, határaink azok irányában egész a vész teljes megszűntéig elzárandók.

12. Szükségesnek tartatik az 1875. VII. a földadó szabályozásáról szóló t.-cz. 14. §-ának oly módosítása, hogy miután az 1867—1872. évi átlagárak alapján megállapítandó jövedelem a valóságnak éppen nem fog megfelelni, mondassék ki, miszerint a földbirtok tiszta jövedelmének megállapításánál a változott közgazdasági helyzet is figyelembe vétessék.

13. Megváltoztatandónak tartatik a belvizek levezetéséről szóló 1874. XI. t.-czikk és pedig olykép, hogy a belvizek levezetésére szükséges elmunkálatok hatóságilag megtétetvén, a társulatok megalakítása ugyancsak hatóságilag foganatosítandó, nemkülönben a vizek lefolyásának meggátlása és utainak megnyitásával szükségessé váló intézkedések a közigazgatási legolcsóbb fórumok által, lehető leggyorsabb eljárás mellett keresztül vihetők legyenek.

14. A mezei rendőri törvény 1840: IX. t. cz., illetőleg az általa rendelt eljárás módosítása elkerülhetetlennek tartatik. A közigazgatási hatóságok illetékessége kívántatik.

Hővezetés.

A különféle testek azon képessége bizonyos mennyiségű meleget elnyelni és bizonyos mennyiségű meleget más testekre átruházni, változó.

Egy kilogramm 0° vizet ugyan egy klgr. 40° fok melegségi vízzel összeöntve, a folyadék középátlag szerint 20° meleget fog mutatni. De ugyanannyi 0° vízbe egy klgr. súlyu 40° -ra melegített vasport téve, a víz csak 4 fokra melegszik fel. A hiányzó 36° tehát a víznek 4 fokra való melegítésére fordítottnak; más szóval a vas bizonyos melegségi fok elérésére kilencszer kevesebb hőmennyiséget kíván mint a víz. Az ezüst 18-szor, az ólom 34-szor kevesebbet a víznél.

A különféle testek hővezető vagy hőtovábbítási képessége sem egyenlő, legjobb hővezetők a legtömörebb anyagok, mint az érczek, kövek; legrosszabbak a fa, szalma, gyapju, toll. Ha tizenhat cm. hosszú vassodronynak egyik vége megtüzesítetik, az egész sodrony meg fog melegedni annyira, hogy kézben sem tartható; holott alig öt cm. hosszú égő fa vagy kén gyertya addig nem melegíti újjainkat, míg a láng nem éri. A vassodrony tüzes vége az egész sodronnyal közli melegét, holott a fa hidegen marad: tehát a vas jobb hővezető a fánál.

Ez oknál fogva meleg vagy tűz körül használandó edények vagy eszközök fából készült nyéllel láttnak el és mert a szalma is rossz hővezető, a kertészek avval védik növényeiket a hideg ellen.

Ruhánk gyapjuból, szőrnemüből készül, ágyunkba tollat teszünk, nem azért, hogy meleget adjanak, hanem rossz hővezető tulajdonságuknál fogva a testi meleget nem továbbítják, el nem bocsátják. Ércz ruhák, pánczélok nyáron kiállhatatlan melegek, télen pedig megfagynánk alattuk.

A rossz hővezetők nem csak távoltartják a hideget, hanem a meleget is s épen azért, forró éghajlata daczára az útra készülő persa magával viszi bundáját.

Nem csak említett hővezetés által, hanem kisugárzás által is továbbítatik a meleg. Vezetésnél érintkezés által, kisugárzásnál közvetlen érintkezés nélkül tehát közbe eső testeken keresztül képes valamely meleg tárgy más anyagot felmelegíteni.

Kisugárzás útján érkezik a nap melege földünkre. A nap meleg- és fénysugarakat lövel hozzánk, melyekből egy rész földünk által elnyelatik, másik része kisugárzás által vettetik vissza.

Setét laza állományu testek több hősugarat nyelnek el és azokat kisugárzás útján gyakrabban veszítik, mint világos színű tömör anyagok.

Fekete tőzeg talaj gyorsabban melegszik, de gyorsabban is hül ki a szürkés agyagtalajnál.

Világos színű ruha kevésbé melegszik meg a feketénél, mert a reá eső sugármennyiséget el nem nyeli, hanem kisugárzva visszaveti.

A hó csekély mennyiségű sugarat vesz magába, de azonfelül rossz hővezető lévén, talajunkat s az azon lévő növényzetet bundaként takarja be, mert a talaj melegét visszatartja, a levegő hidegét pedig át nem eresztli. Hó tetején heverő setét testek, fadarabok, kövek, az érkező napsugarakat mohón nyelik el, felmelegednek, a havat elolvastják és belé süllyednek.

A gazdára nézve azért nevezetes a testek hőkisugárzása, mert attól tételeztetik fel a harmat és dér képződése.

Ébner Sándor.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1879. december hó 1-én.

Tartott aelnök Szabó József elnöklété alatt, jelen voltak Báro Huszár Sándor, t. elnök., Báro Jósika Samu, aelnök, Báro Bánffi Dániel, Szentgyörgyi Lajos, Inczédi Sámuel, Girsik János, Csulak Dániel, Pávai Vajna Elek, Sárosi Pál, Szenkowich Márton, Brassai József, Paget János, Szentgyörgyi József, Ritter Gusztáv, Gróf Bethlen Gergely, Demeter Károly, Dr. Hintz György, egyleti pénztárnok., Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

347. A november 2-án tartott ülés jegyzőkönyve felolvastatván — a mai jegyzőkönyv hitelesítésére Girsik János, Csulak Dániel és Szentgyörgyi Lajos tagtársak kéretnek fel.

348. Elnök emelkedett szellemű beszédében utalva a déési kiállításon elért sikerekre, az ott nyert kitüntetések bemutatja és kiosztja u. i. Ezüst érmes diszokmányt nyertek: Fekete Pál, Tisza László (kettőt), Erdélyi gazdasági egylet (kettőt) és Szentgyörgyi Lajos., — diszokmányt nyertek: id. Bodor Pál, Brassai József, özv. Csapó Sándorné és Szentgyörgyi Lajos — miután Hutter Sámuel ur részére is küldetett ezüst érmes diszokmány, az illető pedig saját nyilatkozata szerint semmitsem állított ki, ezen okmány a Szolnok-dobokai t. társaságnak vissza fog küldetni.

349. A szeptemberhavi pénztári jelentés (az urbéri papiroknak aranyjáradékká való átváltása miatt) 78,662 frt 57 kr bevétellel szemben 77,883 frt 27 kr, kiadást mutat fel — tudomásul szolgál.

350. Az októberhavi pénztári jelentés 1414 frt 95 kr bevétellel 911 frt 77 kr kiadást mutat fel — tudomásul szolgál.

351. A novemberhavi pénztári jelentés 2263 frt 03 kr bevétellel 985 frt kiadást mutat fel — tudomásul szolgál.

352. Egyleti szolga Bartha Imre havi $12\frac{1}{2}$ frtnyi fizetését 15 frtra felemelni kéri — a fizetés felemelés 1880 január hó 1-étől kezdve megadatván, erről egyleti pénztárnok ur értesítendő lesz.

353.—362. Egyleti titkár jelenti, hogy eddig 10 megye jelentkezett Erdélyi Károly értekezésének kiosztása végett — számba véve az eddig szükséges példányszámot, valamint a még hátra levő megyék és az erdélyrészi gazd. egyletek szükségletét, az értekezés 2000 példányban lesz kinyomatandó, a mi körülbelül 20 frt költséget fog okozni.

363. A Gámán nyomdával kötött szerződés bemutatván — tudomásul szolgál és levéltárra tétetik.

364. Stein János számlája 350 db vándorgyűlési dicső-rő oklevélről — 25 frttal utalványoztatott.

365. Stein János számlája különféle nyomtatványokról — 63 frt 30 krral utalványoztatott.

366. Egyleti titkár jelentés tesz a tavasszal kiosztott kísérleti magvak érdekében — jövőre nézve a nmlgu ministerium felkérérti határoztatott, hogy az egylet utján netán jelentkező csak oly gazdáknak adjon kísérleti magvakat, kik már előlegetesen teljes biztosítékot vállalnak arra nézve, hogy a kísérletet figyelemmel kísérik és azt gondosan és pontosan leírni fogják.

367. Főispán Potsa József a székely szövögyárra befizetett egyleti részvényt takarékpénztári könyvecskével nyugtatja — pénztárhoz tételik át.

368. Fekete Pál előterjesztése a sepsiszentgyörgyi kiállítás ügyében — tudomásul szolgál.

369. Igazgató Boga Bálint volt vinczellér-öszöntődíjas Orosz Alajos ügyében jelentést tesz — tudomásul szolgál; ezzel kapcsolatban.

370. Erdőszegi igazgatóság az ösztöndíj első részletét vissza küldi — a 95. frtnyi részlet újbóli bevételezése elrendeltetvén, igazgató választmány az Elnökség eljárását utólagosan helybenhagyja.

371. Székesfehérvári kiállítási iroda a 346. j. k. sz. alatti határozat következtében Gróf Zichy Jenőhez intézett átiratunkra válaszolva, megküldi a jutalmazott erdélyrészi borkiállítók névsorát — miután átiratunk nagyon is világosan és érthetően a borbírálati jegyzőkönyvnek az erdélyi borokra vonatkozó részeinek másolatát kérte, nem pedig a jutalmazottak névsorát, mely június óta közkezen forog: újból átirat lesz intézendő M. Gróf Zichy Jenő urhoz eredeti kérésünk megújítása mellett.

372. Egyleti ügyvéd Tompa Károly előterjesztése a Bittai féle ügy ötleteiből — tudomásul szolgálván, határoztatott, hogy az igazgató választmány jövőre minden peres ügyben az egyleti ügyvéd ur véleményét előlegetesen bekérni fogja.

373. Az összes hátralétek számbavételére kiküldött bizottság a következőket jelenti:

1) A választmány utján barátságosan felszólítandó hátralétesek tartozása, kamat és évdíjban 1094 frt 60 kr;

1) A kétes adósok: tőke, kamat és évdíj tartozása 3362 frt 32 kr;

3) Az újból, vagy egyáltalában beperesítendő: tőke, kamat és évdíj tartozása 4566 frt 40 kr;

4) A teljességgel behajthatlanok, tehát törlesztendő: tőke, kamat és évdíj tartozása tesz 3019 frt 03 krt — igazgató választmány az előterjesztést tudomásul vévén, elhatározza, hogy a közelebbi közgyűlésnek ezen 3019 frt 03 krt végleges törlesztésre ajánlani fogja. A jelentés csak sommáson fog történni, jogában állván minden tagnak a részletekről a pénztári vagy titkári hivatalnál tudomást venni.

374. Ministerium 28,452 sz. a. elrendeli, hogy szőlészeti vándortanárunk a phylloxera vizsgálat és felismerésben Dr. Szaniszló Albertnél magát begyakorolja s erre nézve a szükséges intézkedéseket megteszi, mire nézve titkár jelenti, hogy a tanfolyam az ő jelenlétében véghoz ment — igazgató választmány a történeteket tudomásul véve, óhajtja, hogy megyéknént

képeztesse ki szakértők az előleges phylloxera vizsgálatok eszközzésére és az első sorban szaktanárokból álló névsor szerkesztésére az Elnökséget kéri fel, azután indokolt kérvényt intéz a nmlgu ministeriumhoz, hogy ezen urak részére tanfolyamot rendezni s nekik phylloxeralepett vidék meglátogatására alkalmat nyujtani sziveskedjék. Továbbá felkérendő lesz a nmlgu ministerium, hogy a phylloxeragyanus szőlők megvizsgálása után azokat ne absolute „phylloxera mentes“-eknek nyilvánítsa, a mire nézve semmi féle szakértő kezességet nem vállalhat; hanem szoritkozzék azon tényre, hogy „a vizsgálat alkalmával phylloxera nem találtatott“.

375. Ministerium 28246. sz. a. tudatja, hogy Kassán rétmesteri iskolát nyitott meg — a közgyűlésnek Szentgyörgyi József tagtárs indítványára ajánlatni fog, hogy ott egyleti ösztöndíj alapíttassék.

376. Ministerium ad 22601. sz. a. borvidékek községenkénti beosztásának beküldését sürgeti — egyleti titkár jelenti, hogy a szőlészeti vándortanár e munkálatot elkészítvén, az másolat alatt áll és rövid idő alatt fel fog terjesztetni.

377. Ministerium 29815. sz. a. tudatja, hogy a baróthi s hasonló intézetek növendékeit a közép gazd. tanintézetekbe fel nem veheti., az egyes intézetek rangfokozatára nézve pedig azt hiszi, hogy a közönség az illető programokból felvilágosítást nyerhet — igazgató választmány sajnálattal fogadja a nmlgu ministerium válaszanak első ágát, mert ha a képzettség Baróthon és másutt hiányos, akkor ezeknek tantervein kell segíteni, de mindenesetre az ott végzett növendékeknek további kiképzését lehetővé tenni. Az összes intézetek rangfokozatának és egymáshoz viszonyának hivatalos megállapítását pedig újból is kéri, mert a közönség az egyes intézet programjából arra nézve felvilágosítást nem nyer, hogy a tanulmányok folytatása hol és miként lesz eszközölhető., pedig ennek előleges tudása az ifjuság kiképzettése érdekében felette kívánatos és szükséges.

378. Orsz. magyar gazd. egylet a hazai szarvasmarha tenyésztés emelése érdekében szerkesztett emlékiratát közli s egyletünket hasonló lépések tételére kéri fel — alapos tárgyalás és méltánylás végett s jelentés bevárása mellett az állattenyésztési szakosztálynak adatik ki.

379. Győrvidéki gazd. egylet a földmívelési érdekek képviselését a székesfehérvári gazd. kongressustól eltérőleg az orsz. magyar és a vidéki egyletek küldötteiből alakult bizottságra óhajtáná bizni — miután a gazd. kongressus határozatai jelenleg országgyűlési tárgyalás alatt állanak, igazgató választmány e kérdésben ezuttal véleményt nem nyilvánít.

380. Az első magyar ált. biztosító társaság értesítése a lak és gazdasági épületek kedvezményes biztosítása tárgyában — a lap mellett szétküldetvén, tudomásul szolgál.

381. Egyleti titkár az 1880-ra előfizetendő lapok névsorát terjeszti be — elfogadtatván, e czimen 148 frt utalványoztatik.

382. Egyleti titkár jelenti, hogy a borászati értekezés magyar szövege is megjelent s kiosztandó, az alapul szolgáló statisztikai anyag pedig a borászati szakosztály által tanulmányozandó lenne — mindkét indítvány elfogadtatott.

383. A Pávai Vajna Elek tagtárs indítványainak tárgyalá-
sára kiküldött bizottság eljárásáról jelenlést tévén — határozatott
hogy a 3 első indítvány mint csatolvány a bizottsági vélemény
alapján szerkesztendő felterjesztéshez mellékeltesék és a m.
kir. belügyministeriumhoz felküldessék, a más 4 indítvány pe-
dig egyenesen, rövid kíséző kérvénnyel, az orsz. képviselőház-
hoz beterjesztessék.

384. Egyleti titkár örömmel jelenti, hogy az iroda ele-
gendő székkel nem bír — a szükséges székek beszerzésére az
Elnökség kéretett fel.

Hitelesítik:
Girsik János,
Csulak Dániel,
Szentgyörgyi Lajos.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

A tyúk téli tojásának előmozdítása.

Az élelmes amerikaiak reájöttek, hogy a tyúk nagyon kap
a Cayenne vagy szürke borson és hogy ettől még télen is szor-
galmasan tojnak.

Az ottani tyúktenyésztő tizenkét tyúkra rendszeren egy ká-
véskanálnyi borsot számít 2—3 napra s azt az eleséggel jól
összevegyíti. Mondják, hogy a bors hatása nagyon kielégítő,
nevezetesen: télen már korán tojásra ösztönzi a tyúkokat.

Minthogy azonban a bors ingerlő szer gyanánt szolgál,
természetesen annak adagolását nem szabad túlszigálni. Ha-
sonló ingerlő szer még a közönséges csalán magva is, mely a
tyúkok elesége közé keverve, szintén tojásra ösztönzi őket.

Értesítés a ragályos és járványos állati be- tegségekről 1879. dec. 7-ig.

M e g y e	K ö z s é g	Az állatok faja és da- rabszáma	A kór meg- nevezése	Elhullt vagy gyógykezel- tetik
Brassó	Sz.-Hermány	2 bival	lépfene	elhullott

Horvát Szlavonország 7 községében és a horvát-szlavon
katonai határörvidék 16 községében a marhavész uralg, el-
lenben Magyarország területe marhavészmentes.

Vidéki gazdasági tudósítások.

N.-Doha, 1879. dec. 9-én.

E mindjárt eltelt év napjai községünk és vidékünkre nézve
gazdasági tekintetben igen mostohák és örömtelenek voltak. A tavasz
kezdetétől az őszi évszak végéig uralkodott rendetlen s nagyrészt
esős időjárás, terményeink sikeréhez kötött reményeinket csaknem
merőben megsemmisítvén: ugy a kissébb, mint a nagyobb birtokosokat
érzékenyen sújtotta.

Szilágyságunk lakosai, — kiknek főjövedelem forrását a gyü-
mölcs és bortermelés képezi, de a mely ez évben is ugyszólva sem-
mi hasznot nem nyújtott — ez év folytán még mélyebben merültek a
vagyoni sülyedés azon örvényébe, melyet a megelőzőtt évek sok
rendbéli kedvezőtlen viszonyai teremtettek. Gyümölcsfáink, melyek ez
év tavaszán, ha nem is sok, de közepes termést ígértek, a virágzás-
kor előállott tartós hideg eső miatt terméketlenek valának. — Nem
igy szőlőhegyeink! itten várakozásunkban nem csalódtunk, mert a
szőlőhegyek termése mennyiség és minőség tekintetében általában kö-
zepszerűnek mondható. De mi haszna van ebben a szilágysági szőlő-

birtokosoknak? Mit ér az, ha szőlőhegyeink termése feletti örömlünk
a bor el nem adhatása, vagy olcsó árban elvesztegetése miatti kesé-
rőségünk érzete megzavarja? Igen, ki kell mondanom, hogy nemcsak
e község, de e vidék és csaknem megyénk öszves borainak becsér-
téke, néhány év óta nagyon alászállott. Itt helyt vedrenkénti ára 30—
40 kr, míg Kolozsvárt, hova tömegesen szállítatják és hol régebben
biztos borpiacunk volt, ugyancsak olcsóért vásároltatik meg, kevés
mennyiségben is, leszorítottván a térről a jobb minőségű s vasuton
könnyen szállítható erdélyi borok által.

Ily viszonyok között a szőlőmivelés, tekintve a miveltetés
költségeit, nem hasznára, hanem kárára szolgál a szőlőgazdáknak. —
Gyakran éveig keveset teremvén, ebből a munkáltatási költség nem
fedezhető; míg ha némi termés van, — ára nincs, nem lévén piacza. —

E sulyos bajon segíteni, borainknak piacot teremteni s ez ál-
tal nemes fajú szőlők termelése és boraink oksze-
rűbb kezelésére ösztönözni lett volna hivatva a tervezett
pinczeegylet megyénk kebelében, mely azonban részint az általános
szegénység, részint a nagymérvű közöny s talán az igen is felcsigá-
zott részvénydíjak miatt, életet nem nyerhetett.

S így maradunk a régi szőlőmivelés s borkezelés mellett, el-
záratva borainkkal a világpiaczából, holott megyénk közönségének el-
ső rendű érdeke lenne nagykiterjedésű szőlőhegyeinek termését, illetőleg
borát oda tökéletesíteni, hogy a borpiaczokon ne éppen utolsó helyet
foglaljanak el. Borászatunk és gyümölcsészetünk fejlesztése s minél
jövendelmzőbbé tételére kell nekünk első sorban törekednünk, mert
megyénknek főleg belső felében a gabona-termelésből jövedelem a
tisztességes megélhetést nem eléggé biztosítja. Szavaim hitelességét a
jelen év elég szomorúan igazolja, ha felemlitem, hogy ez évi buzater-
mésünk nagyon silány, míg málétermésünk is gyenge közepes volt,
melyből eladásra nem sok jut.

Ily körülmények között mily nagy előny lenne, ha borainka-
f illő árban tudnók értékesíteni s nem lennénk kényszerülve olcsó ár-
ban, hitelre: a furfangos és fizetni nem akaró zsidó-árendásnak el-
vesztegetni.

Botka Károly.

Sz.-Udverhely, 1879. dec. 7-én

Az időjárás szeszélyéről kell említést tennem. Folyó hó 4-én
délelőtti 10 óráig csaknem 18° C. hideg volt s már 12 óra után hava-
zott, esett, estve felé majdnem 11° C. meleg lett. E gyors hő csök-
kenés és a folytonos esőzés következtében 5-én reggel a városon ke-
resztül folyó „Varga-patak“ a jég zajlás folytán annyira megnőtt, hogy
a „Czigány-utczát“ elöntötte s hirtelen kitérésének két gyermek szin-
te áldozatul esett. Már 6-án éjjel a Nagy-Rüküllő is annyira megnőtt,
a mely viz magasságra öregeink sem emlékeznek. Ember élet nem
esett áldozatul, de annál több a kái hidakban, utakban, kertekben. Ma
7-én — ujból — 12° C. hideg. Ha ily nagy vizállás mellett a fagy
tartani fog, ugy szép reményekkel kecsegtető vetéseinkben nagyon is
csaladni fogunk, — a rajtok megállott és megfagyott viz miatt. Gabona
árak estek. Barmaink, sertéseink, juhaink egészségeseznek mutat-
koznak.

Solymosy János.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gypajupiacz Budapest, dec. 6—dec. 13-ig. 1879.

B u z a eleinte jobb kereslet, később nagyobb kínálat, for-
galom 50,000 metermázsa, ár 13-90 ft.

R o z s kissé lanyhább, forgalom 2000 metermázsa, ár
9-75 ft.

Á r p a részben olcsóbb, forgalom 3000 metermázsa, ár:
takarmányárpa 7-70 ft, seres árpa 9-25 ftig.

Zab hanyatló árral, forgalom 1000 metermázsa, ár 7-30 frt.

Törökbuza közepes üzlet, forgalom 10,000 metermázsa, ár 7-80 frt.

Repce a tulajdonosok magas árai miatt üzlet alig kötött, közepes minőségű 1000 metermázsa 10-75 kron kelt el azonnali készpénz fizetésre.

Gyapju a lefolyt héten élénk forgalom nagyobb francia vásárlások miatt. Eladatott 600 metermázsa középfinom egy nyiretű 90—91 frt, 1200 metermázsa közepes fésűs gyapju 82—88 frt, 300 metermázsa bánáti egy nyiretű 66—67 frt, 800 metermázsa bácskai egy nyiretű 62—64 frt, 1300 metermázsa különféle gyapju 54—56 frt. (Árak per 56 kilogram.) Gyárilag mosott gyapjuból mintegy 14,500 kilo kelt el 1.75—3.35 fttal kiloja.

G a b o n a - á r a k :

minimum és maximum: Budapest dec. 13.	Bécs dec. 13.
Buza 13-20—14-60 frt	12-75—15-50 frt
Rozs 9-85—10-00 frt	10-40—10-90 frt
Árpa, takarmány 7-40—7-75 frt	— — —
Árpa, szeszfőzésre 8-25—8-75 frt	9-00—10-70 frt
Árpa, seres 8-85—10-75 frt	10-70—11-85 frt
Zab 7-30—7-60 frt	7-50—8-15 frt
Repce 10-75—12-50 frt	11-75—13-50 frt
Törökbuza 6-80—7-80 frt	7-70—8-30 frt

Budapesti marhavásár dec. hó 11-én 1879. Összes felhajtás 1693 db nagy- és 145 drb apró marha. Ebből eladatott: 58 drb. bika, 708 drb. ökör, 650 drb. vágó tehén, 151 drb. fejőstehén, 126 drb. bival, 144 drb. borju, 1 drb. bárány. — Árak: bika darabonként 66—194 frt, ökör páronként 200—305 frt, vágó tehén páronként 165—280 frt, fejős tehén darabonként 80—200 frt, bival páronként 160—250 frt, borju darabonként 18—42 frt, bárány páronként 7—14 frt. Hús-árak 100 kilonként: ökörhús 47—53¹/₂ frt, tehénhús 45—50 frt, borjuhús 80—100 frt, bivalhús 43—45 frt.

Bécsi marhavásár dec. hó 9-én. Összes felhajtás 2275 darab és pedig 1213 drb. magyar, 773 a. b. lengyel és 289 drb. német fajta; melyből 2173 drb: ökör, 69 drb. tehén, 33 drb. bika. Árak 100 kilonként: magyar hizó 52—60¹/₂ frt, lengyel 52¹/₂—59 frt, német 53—60 frt, tehén 46—54 frt, bika 48—51 frt. Lábán darabonként 100—200 fttot fizettek.

Köbányai sertésvásár dec. 12-én. (Az első magyar sertésbizalmi részvénytársaság jelentése.) Használható, leszurásra érett áru, daczára a tekintélyes felhajtásnak, jegyzett árakon gyorsan elkelt, ellenben tartani való sertés elhanyagolt maradt és több csapat, mert el nem adódhatott ismét vizsgálva vitéfett; legjobb fajok 23 kr érték el élő klgrmként. Jó állatokért hét végével magasabb árak adtak.

Jegyzett árak: magyar nehéz 44³/₄ kr, középnehéz 43—44³/₄ kr, vidéki sertés 41—43 kr, szerb 41—43 kr, oláh 41—43 kr, tüskés 40—41 kr. klgr tisztasuly. Eleség árak: tengeri-ó 7-90 frt., uj 7 frt., árpa 7-80 frt, városi raktárból. Helyi állomány: december 5-én maradt 57 810 drb. Felhajtás: alvidékről hizott 6970 drb. sovány 3000 drb. Erdélyből 50 drb. Szerbiából 410 drb. Romániából 1200 drb., Magyar északi vasúttal makkossertés 1520 drb. összesen 13220 drb., vidékre 70 drb. Elhajtás: Felvidékre 590 drb., Bécsbe (m. héten 1804 drb.) 6150 drb., Csehországba 2140 drb., Bodenbachon át 2450 drb., Rutkán át 980 db., Mainz és Stuttgartba 200 db., budapesti fogyasztás 3170 drb. kültekli fogyasztás és szalonnakészítők 320 drb., Összekötő vasúttal 188 drb., Összesen 17650 drb. Marad al-

lomány 53300 A részvény szállásokban 8760 drb. van elhelyezve.

Bécsi sertésvásár december 10-én. Összes felhajtás 4247 darab és pedig 1165 drb. nehéz, 1219 drb. középnehéz és 1763 drb. süldő; melyből 1020 drb. magyar, 1763 drb. orosz-lengyel, 1294 drb. szerb és 170 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 39—49 frt, középnehéz 32—38 frt, süldő 26—36 frt, szalonna és zsír 53—55¹/₂ frt.

Drezdai vásár dec. 8. A vásáron 669 drb. vidéki és 409 drb. magyar sertés volt, ezek 48 fillér, amazok 54 filléren kelték el ¹/₂ klgrként.

Berlini vásár dec. 8. Felhajtás 8222 drb. Árak: vidéki sertés 43—45 mk, oroszok 38—40 mk. Magyar nem volt a piacon.

Disznózsir jobb kereslet és kevés kínálat mellett emelkedőben, kész áru hordóval együtt 54—54¹/₂ frt, december — január havi kötésben hordó nélkül 51¹/₂—52 forint.

Szalonna az elmúlt héten jobb keresletnek örvendett, vidéki szalonna 45—45¹/₂ frt, városi áru 48—49 füstölt szalonna 52—54 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 fttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 4000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (50—52.)

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

(22.) Hirdetés. (2—6.)

Borsán (u. p. Választ) a Bátor Bánffy kertben az 1880 év tavaszán sok ezer kétéves ákáczmagoncz lesz eladó:

az 1¹/₂—2 meter magasságu, ezere 6 frt.

a ¹/₂—1¹/₂ " " " " 5 frt.

A csomagolás **jutányosan** fog számíttatni.

Megrendelést elfogad, valamint bővebb felvilágosítást adhat.

Szász Ferencz,
gazdatiszt.

WALSER FERENCZ

gazdasági gép- és eszközlaktára

Kolozsvárt, bel-monostorutcza 12. szám,

ajánlja a legjobb szerkezetű s gyári áron adott következő gépek- és eszközöket:

Cséplőgépek, fa- és vasalazaton, kézi erőre, járgányra vagy gőzerőre. **Járgányok**, fekvő és álló szerkezettel. **Trieurök**, eredeti Mayer-féle, melyek a konkolyt, bükkönyt, zabot stb. tökéletesen kiválasztják. **Szelelő és választó rosták**, különféle **Répvágók**, **szecskevágók**, **darálók és zúzó**k, különféle **Bor-sajtók**, legújabb szerkezetűek. **Vidats-ekék** és különféle **boronák**. **Török-buzamorzsolók**.

Azonkívül ajánlja előnyösen ismert **tűzfecskendőit**, gazdagon felszerelt **tűzoltó szer-tárát** és mindenféle vasszerkezetű házi és kerti **kútakat**.

Javító műhelyem az elősoroltaknak gyors és pontos javítását jutányosan elvállalja.

(15)

(22—23)

P i a c z i á r a k.

A h o t i v á s á r		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
h e l y e	napja	tiszta buza	folyó buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marhahús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterce		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Osik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Décs		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogaras		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sy.-Sz.-Miklós	dec. 6	950	850	550	500	250	520	170	30	—	30
Kolozsvár	dec. 11	912	—	580	—	300	420	240	160	350	44
H-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.-Szobon	dec. 9	870	740	530	460	310	440	190	100	350	40—46
Begesvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B.-Sz.-György		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	dec. 11	850	625	575	—	230	362	150	65	280	36
Sz.-Udvarhely	dec. 9	800	600	500	—	250	425	200	40	220	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 krjával számitatnak.

A hirdetés szövegét

a t. megrendelők minden külön díj nélkül tet-zés szerint akarhányszor változtatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	széri hirdetésnél										
	fizetendő forint										
¹⁹ / ₁₆ v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
⁸ / ₁₆ v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
⁴ / ₁₆ v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
² / ₁₆ v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
¹ / ₁₆ v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészen engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

GAZDASÁGI MÉRNÖK

mezőgazdasági képes heti lap

közérdekű gazdasági s ezzel kapcsolatos műszaki ismeretek terjesztésére, különös tekintettel a gazdasági és építési iparra.

(2—3.)

Megjelenik minden csütörtökön.

(21.)

Szerkeszti és kiadja **GONDA BÉLA**, műegyetemi m. tanár.

Azon kedvező fogadtatás folytán, melyben a művelt közönség lapunkat 3 évi fenállása óta részesíté elhatároztuk, hogy azt **a jövő évtől kezdve heti lappá** alakítjuk át.

A **Gazdasági Mérnök** iránya ezen jelentékeny megnagyobbítás folytán **sokkal tágabb körű** lesz, mint a minő eddig volt. Rendszeresen fog foglalkozni a felmerülő **gazdasági** s ezzel kapcsolatos **technikai** és **ipari** kérdésekkel, nagyobb tért fog szentelni a közhasznú gazdasági, technikai és ipari ismeretek terjesztésének, kiváló gondot fordítván arra, hogy közleményei a **mezőgazdaság minden ágára** kiterjeszkedjenek, melyek közt különösen a **talajjavítás** és **növénytermelés**, a **gazdasági gépészet** és **építészet**, a **mezőgazdasági** és **házi ipar** stb. körébe vágó közérdekű ismeretek, gyakorlati értékű **felfedezések** és **találmányok** minél tágabb körű elterjesztését és fejlesztését tűzte feladatául, folytonos tekintettel lévén hazai viszonyainkra.

A **Gazdasági Mérnök** egyszersmind a Tiszavölgyi Társulatnak is hivatalos közlönye lévén, leginkább hivatott képviselője a hazai vízszabályozás, ármentesítés, **csatornázás** és **földöntözés** országos fontosságú ügyének; s mint ilyen, folyvást éber figyelemmel kíséri az e téren felmerülő közérdekű kérdéseket és műveleteket, melyek a mezőgazdaság, forgalom és ipar emelésére ma már általánosan elismert befolyást gyakorolnak s elválaszthatatlan kapcsolatban vannak az ország gazdasági érdekeivel.

Szóval oda fogunk törekedni, hogy a **Gazdasági Mérnök** olvasói mindenkor tájékozva legyenek úgy a gazdasági, valamint a technikai és ipari téren felmerülő közérdekű kérdésekről és műveletekről, nemkülönben a gyakorlati értékű, közhasznú felfedezésekről és találmányokról.

Ezeken kívül a **Gazdasági Mérnök** jövőre rendes **üzleti tudósításokat** fog közölni hazánk és a külföld nevezetesebb **gabona** és **termény piaczaírói**, a nagyobb világpiacok forgalmáról s a főbb iparcikkek áráiról; közölni fog továbbá minden fontosabb **építkezésre** és **szállításra** vonatkozó pályázati és árlejtési, nemkülönben **birtokeladási** és **haszonbérleti hirdetményt**, valamint a gazdaság, ipar és forgalom körébe vágó közérdekű hazai és külföldi **híreket** stb.

Külön rovatot nyitunk a hozzánk intézett gazdasági, technikai és ipari **kérdések** számára, melyekre t. előfizetőinknek szívesen szolgálunk utbaigazító felvilágosítással.

A **Gazdasági Mérnök** tehát 1880 január elsejétől kezdve hetenként fog megjelenni, 1 1/2 - 2 ivnyi tartalommal, **feltűnően diszes** kiállításban halványsárga papíron, **minden száma rajzokkal gazdagon** illusztrálva.

Előfizetési ára:

Egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.

Az előfizetések egyenesen a gazdasági mérnök kiadó hivatalához (Budapest, Üllői-út 24.) intézendők.

Ajánljuk lapunkat a művelt gazdaközönség szíves figyelmébe és nagybecsű támogatásába, megjegyezvén, hogy kívánatra szívesen szolgálunk **mutatvány számmal** ingyen és bérmentve.

A GAZDASÁGI MÉRNÖK

szerkesztősége és kiadó hivatala.
Budapest, Üllői-út 24.